

[Ragnhild Andersen.]

de gennem aftaler og overenskomster priserne op til skade for forbrugerne. Vi har lige oplevet forhøjelsen af sæbeprisen. I samme øjeblik maksimalprisen blev ophævet, kom trusten med en forhøjelse af sæbeprisen på 40 øre.

Man snakker om rationalisering i forbindelse med de store monopoler. Det er også nævnt i dag; jeg tror, det var det ærede medlem hr. Aksel Møller, der snakkede om, at monopoler og truster kunne være mere skadelige og også mindre skadelige. Men det, der sker i monopolerne og trusterne, er i virkeligheden ingen rationalisering; det, der foregår, er aftaler, som kvæler det frie initiativ, som man ustandseligt, ikke mindst det ærede medlem hr. Aksel Møller, råber på; det er aftaler om priser og afsætning, som gør enhver snak om frikonkurrence til tåbelighed. Monopolet lader overhovedet ingen plads åben, hverken for frit initiativ eller for fri konkurrence. Det fik vi tydeligt at mærke ved de oplysninger, der kom frem om margarinetrusten, der endog gik så vidt, at den gik købmændene i bedene og begyndte at sælge en detail til aftagere af blot 6 kg margarine, som det er belyst i dagspressen.

Monopoler og truster er til den største skade for forbrugerne, for småhandlende og småhandværkere. Hvad margarinetrusten angår, skulle det problem være så belyst, ikke mindst gennem dagspressen, at man kan skride til ganske andre foranstaltninger end dem, man foreslår nu, at gemme det ned i en kommission, som måske nok ad åre vil lade en lille smule komme op af godteposen til offentligheden, men de gamle aftaler og personforbindelserne og alt det, som binder monopolerne og trusterne sammen, vil ikke kunne afløres ad denne vej.

Et andet område, hvor det også skulle være åbenbart, at samfundet må gribe ind for at beskytte befolkningen mod monopolistiske overgreb, er cementtrusten.

De to nævnte trusters virksomhed er i virkeligheden så klarlagt og så bekendt, at de skulle være modne til nationalisering, statsovertagelse. Cementtrusten eller Gunnar Larsen-trusten, der favner over bl. a. hele byggematerialeindustrien, herunder også den tunge metalindustri, spænder fra den tunge metalindustri — her kan f. eks. nævnes et par giganter som F. L. Smith og Nordisk Kabel — over tømmer, Det Danske Trælastkompagni, elektrisk materiel, olieindustrien, vinduesglas til cement, kalk- og teglværker; ja, denne opremssning kan kun give en antydning af, hvad det drejer sig

om. Hvorledes monopolet fungerer, kan man få et indblik i ved at betragte cement- og teglværksindustrien, to af de vigtigste led i dansk byggematerialeproduktion. Med undtagelse af andelsfabrikken i Aalborg ejes alle cementfabrikker i dette land af Gunnar Larsen-trusten.

Teglværksringen er opbygget efter syndikatmønstret, den mest effektive kartelorganisation, der overhovedet er udspekuleret af nogen monopolkapitalistisk hjerne. Teglværksringen har delt hele landet op i 13 salgskontorer. Indenfor hvert af de 13 områder, der i virkeligheden fuldstændig svarer til middelalderens len, gælder det, at medlemmerne kun må sælge gennem syndikatkontoret, der fordeler det samlede salg mellem medlemmerne efter fastsatte kvotaer og til bindende minimalpriser. For Sjællands vedkommende findes således teglværkernes centralkontor i København, der domineres af landets største teglværk, Frederiksholms tegl- og kalkværker, der er et Gunnar Larsen-selskab. De fleste udenfor salgskontoret stående sjællandske teglværker er tilknyttet Fakse Kalkbrud, et andet Gunnar Larsen-selskab.

Imellem de 13 len er der igen aftaler af forskellig slags. Den mildeste form for aftaler, som det hedder i priskontrollens offentliggørelse herom, består i en forpligtelse til ikke at sælge under hinandens priser i vedkommende område, men i de fleste aftaler er det på den ene eller på den anden måde ganske simpelt således, at man ikke sælger i hinandens område.

Disse aftaler gælder alle teglværksprodukter, ikke alene mursten, men f. eks. også drænrør til landbrug, og når man så kender alle disse aftaler, denne trusts omfattende indgreb på alle områder, hvor kan man så fortsætte med at snakke om fri konkurrence. Hvad har virkningen været af denne cementtrust? Den har først og fremmest været kaos i byggeindustrien, den har først og fremmest betydet høje priser på byggematerialer. Den har betydet, at byggeplanerne ikke har kunnet holde, at livsvigtige menneskeboliger ikke er blevet opført. Ved flere lejligheder har vort parti fremsat disse synspunkter her i det høje ting. Resultatet har man også set: at teglværker er blevet nedlagt i egne og områder, hvor de var af livsvigtig betydning for befolkningen, ganske uden hensyn til befolkningen; og ganske uden hensyn til den danske befolknings interesser som helhed har man ladet kalkværker ligge stille i årevis, medens vi importerede kalk fra Sverige. Arbejdsløshed, opskruede priser, boligmangel og kvæl-